

Институт преподавателей уонна студентар икки ардыларыг истинт синаахтар, атын уэрэх тэрилтээ. Ин курдук, манна учуутал уонна үөрэнээччи диэн хааччахтааһын суох. Кинилэр бары айар айылгылаах дьон буолан көтүлүк толуктуктулар. Студеннарга бэйэлэрин санааларын, идеяларын кинг эйгээ танааралларгар, бэйэлэрин толору көрдөрөллөрүг кыах бэйэрээлэр. Хас бирдии студентга тус хааччытабытын көрөн сыһаннаһаллар.

2004 с. Арктикатаабы култура уонна искусство институтуа Финляндия, Норвегияны кытта информационнай технологиялар, ойуулуур-дүһүннүүр искусстволар салааларынан студенттар стажировкага атаһаһа дуогабар баттаспыттар. Ол курдук, институт икки студена Финляндияга дизайнер уэрэтээ үөрэнэ сылдьаллар, оттон атаспыт кэбибит фини студена Арктика нурууттарын факультетыгар үөрэнэ сылдьар.

Соторуагыта информациялар, библиотечнай технологиялар уонна култура менеджмента факультетын студена Семен Савин конкурска ситиһиилээхтик кыттан 8000 евролаах граны ылбыт. Онон Финляндияга 6 ыта үөрэнэ барар кыахта. Т. Бу граннар конкурс-тарыгар ол бэйэлэрин программаларын огорон кытталлар. Семен Финляндияга үөрэнэр кэмизгэр бу программага ырытан, олохо киллэрэйтээх.

Оттон студенттар научнай үлгээ тардыһалара бийирээт. Олорол си сүрэхтириктэн ылсан бэйэлэрин сөбүлүүр темаларын хасыһан үөрэтээлэр. Ол курдук, ыам ыйын 15 күнүгэр студенттар научнай конференцияларга ытыллыра билааннаар. Научнай общество председателитин 2 курс студенын Игорь Николаевы талбыттар. Студенттар научнай чинчийэр үлгээрин дакылаат быһыһынан огороллор. Бырайыактар уонна хайысхалар олус элбэхтэр. Ю.И.Шекин "Музыкальная култура оленоведческих народов" киингитин электроннай көрүүн уонна институт сайдын интернеэкхс огорбуттар. Менеджмент кафедратын студентнара геолого-минералогической наука доктора О.Н.Толстын салайыһытын "СР туристической потенциал" диэн картаны огоро сылдьаллар.

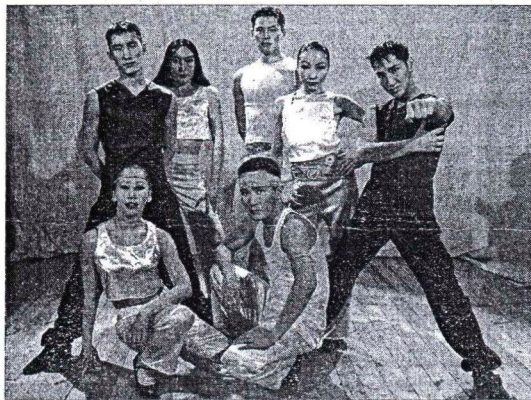
Ити курдук, институт араас уэрэх тэрлээтэлэрин кытта ыкса ситиһиэхтик үлгээри. Илин-Сибирдээзи култура уонна искусство академиятын ректору Р.И.Пшеничников уонна Арктикатаабы култура уонна ис-

ҮӨРЭНИЭХХЭ, ҮҮНҮӨҮХЭ УЧУТЭЙ ДАҔАНЫ...

ИНСТИТУТ ТУҢУАН...

Бизс сыллаабыта СР бастакы Президентэ М.Е.Николаев ыһаабынан тохсунуу 17 күнүгэр 2000 с. Арктикатаабы култура уонна искусство государственной института (АКИ-ГИ) арыллыбыта. Урут хоту сир оболоро үгүстэрэ култура эйгээтигэр урдук уэрэххэ Илин-Сибирдээзи култура уонна искусство государственной академиятыгар, Улан-Үдэбэ, искусство государственной академиятыгар үөрэнэр үөрэнээлэрэ. Оттон кэнники сылларга институт аһылбаран аны ыччаттарбыт бэйэбитигэр үөрэнэр буоллур.

Институт төрт факультеттаах: Арктика нурууттарын этнокультураларын уонна фольклордарын факультета; толорор искусство факультета; ойуулуур-дүһүннүүр искусство факультета; информациялар, библиотечнай технологиялар уонна култура менеджмента факультета. Аны факультеттэр истэринэн: сага информациялар технологиялар уонна искусство эстетикатын, теориятын уонна истэриятин методологической сүрүн курстарын лабораториялар үлгээлилэр.

— Библиотечнай-информационнай үлгэ кафедрата библиотекаларга сага информациялар технологиялары киллэрэр уонна сайыннарар, онно автоматизированнай системаны киллэрэр специалисттары бэлэмнээн таһаарар. Биһиэхэ үөрэнэн "библиотекарь-технолог" идатин ылбыт специалист информациялар хомуур хаамытын сааһылар, ырытан огороор, харыстан ууру режимин быһаарар, сибээс ситимизин туһанар гына хааччылар.

Сага технологиялар факультеттара үөрэххэ ыһыгар

Информационнай, библиотечнай технологиялар уонна култура менеджмента факультета баһис сыһан үлгээри. Аата этэрин курдук, бу факультета библиотечнай-информационнай салаага үлгээри, прикладной информатика уонна менеджмент специалисттарын бэлэмнээн. Факультет деканынан педагогической наука кандидата Саргылаана Семеновна Игнатьева ситиһиилээхтик үлгээри. Факультет ус кафедралаах: информатика кафедрата — сибээс-диссей, технической наука кандидата, доцент А.Р.Баторов; библиотечнай-информационнай кафедрата — сибээс-диссей, истэриятной наука кандидата С.В.Максимова; тэрээтин менеджмента кафедрата — сибээс-диссей эбээһинизин толороочу Л.Н.Михайловта.

Факультетын үлгэтин-хамнаһын туһанар Саргылаана Семеновна бу курдук кэспир:

— Библиотечнай-информационнай үлгэ кафедрата библиотекаларга сага информациялар технологиялары киллэрэр уонна сайыннарар, онно автоматизированнай системаны киллэрэр специалисттары бэлэмнээн таһаарар. Биһиэхэ үөрэнэн "библиотекарь-технолог" идатин ылбыт специалист информациялар хомуур хаамытын сааһылар, ырытан огороор, харыстан ууру режимин быһаарар, сибээс ситимизин туһанар гына хааччылар.

Тэрээтин менеджмента кафедрата социальнай-экономической културнай сайдыы тенденцияларыгар сеп түбүтиннэрэн социальнай-културнай тэрээтин сатабылаахтык салайыны хааччылар анал идээлээх менеджердэр бэлэмнээн таһаарар. Менеджердэр профессиональной объектарынан култура эйгээтигэр ытыллар бюджетнай, университеттэй, государственной уонна муниципальной тэрлээтээх мероприятиялар буолаллар.

Информатика кафедрата араас эйгээ информациялар процесстары автоматизациялаһыны хааччылар специалисттары бэлэмнэри. Бу специалист сага информациялар технологиялары диригинг киллэрэ-этээхтэр, банковской дааннайлар уонна базалары огороохтарын, ону тэнгэ локальной ситим администраторуа буолуохтарын сеп.

— ҮЫЫЛҮГҮ УЭРЭХ ДЫЛЫҔАР УЛАРЫЙЫЛАР БААЛАР ДУО?

— Быйылгы уэрэх дыйлыгар факультет икки идээ үөрэххэ ыһыны биллэрэр. Маннайыгынан, социальнай-културнай эйгээ прикладной информатика салаатыгар кэтэхтэн уонна күнсү уэрэххэ ыһахпыт. Иккинэн, библиотечнай-информационнай үлгэ идэтигэр кэтэхтэн уэрэххэ эр ыһахпыт. Былырын "туризм менеджмента" идээ Предпринимательство министерствотын салааһынан 30 күнүгэр үөрэххэ ыһахпыт. Манньк сахастан баар буоллахтарына эр сорох идээлээх студенттары ылабыт.

Билигин үөрэтэ сылдьар ус идэ-битигэр лицензиялаахпыт. Бөлөхтөргө элбээбитэ 20-ли обону сүмээрдимбит. Усун госсакхаһынан үлгээри.

Эңги биярэр идээлээгит билигин кэмгэ төһө наадалаахтарый, кэскиллээхтэрий?

— Биһиэхэ үөрэммит оболор дойдурларьтан направленилаах кэлэр буоланнар, үөрэхтэрин бүтэрдэхтэринэ тэннен үлгээлилэр. Информационнай технологиялар сайдан туруу кэмизэр, социальнай-културнай эйгэ кэнээтэ, шоу-бизнес индустрия аан дойдуга диригинг кирдэ. Онон биһиги үөрэлпит оболорбут сага көрүүлээх дьон буолан тахсаллар ситиһиэхтээхпит. Менеджмент тэрлээтэлэри сайыннарар, предпринимательский хэбээннаах, сайдыылаах специалист буолуохтук. Биһиги уэрэхпит бу көрдөрүүтэ барытыгар эппиэттири ди саньыбыт.

Студенттар

КЭПСИИЛЭЭР...

Юля Габышева, 3-с курс студена:

— Мин Амма улууһуттан сылдьабын. Библиотекөведение уонна библиография идэтигэр үөрэнэбин. Оскуоланы 2002 с. бүтэрээт, эбэм субэтинэн туттарсан кирибим. Хас да сиргэ туттарсан баран бу институту талбытым. Үөрэхпин бүтэрдэхпини иэдэбинэн үлгээри санаалаахпын. Култура хайысхалаах институту буолан, эйгээтэ ураты. Актердарбыт сааһтан сага көрдөрүүтэр, оттон худуоһунньуктарбыт быһытгалары мэлдьи турураллар. Маны барытын сыналааччы биһиги буолабыт, олус интэриһинэй олохоохтук.

Маша Андреева, 3-с курс студена:

— Оскуоланы 2001 с. бүтэрбитим. Билэтинэн сылдьабын. Дыйгинэн манньк уэрэхтэригэр баарын билбэт этим, ону библиотекар эдьийимнэн сублээн кирибим. Сахалы бастакы бэчээтэммит киингэлэри хасыһан үөрэтэбит, көрдүбүт. Институт кыра буолан бары бэйэ-бэйэбитин билэспит. Араас културнай мероприятияларга, театрдагы сылдьабыт. Кафедра сибээс-диссейя, и.н.к. С.В.Максимова салайыһынан Арктикара киинг културатын истэриятной көрдүрүлгүр научнай-чинчийэр үлгээри ыта сылдьабын.

Аля Кулаковская, 1-кы курс студена:

Тэрээтин менеджментэ идээ үөрэнэбин. 2004 с. Дьюоксулай куорат 2 №-дээх оскуолатын бүтэрбитим. Бу институту туһанан эрдэтэн бидэн, бу идэни талбытым. Биһиги курстук туризм менеджментэ хайысхалаах, ол иһин үлгээригэр интэриһинэй буолуо диэн саньыбын. Саха сиригэр туризм сайдан эрэр, инникилээх. Үөрэхпин бүтэрдэхпинэ

идэбинэн үлгээри диэн саньыбын. Култура институтуа буолан үөрэнэргэ да, сыһаннарга да интэриһинэй.

Слава Ефимов, 5-с курс студена:

— Абый улууһун Уругь Гайа бөһүөлөгүттэн сылдьабын, онон миэназын бүтэрбитим уонна туга манна уэрэххэ кирибим. Быйыл биһиги бастакы выпускниктар буолабыт. Информационнай технологияларын интэриһинэйим. Бүтэрдэхпинэ информатика-технолог буолабын, телекоммуникация уонна локальной ситим администратора буолуохтук сеп. Үөрэмизин олох интэриһинэй. Үөрэмизин таһынан студенттар профкорманар баһансадээтилинэн үлгээлибим. Институт актовой салаатыгар светсорежиссерунан үлгээрибим. Укутталарбыт интэриһинэйдэр. Култура эйгээлээх уэрэх тэрлээтэ буолан, бары уолунан мероприятияларга кытабыт. Былырын "Азия оболоро" аан дойдугаабы ооньууларга културнай өтүүгэр бары көхтөөхтүк кытыгыбытты уонна онон ким туттабыт. Мин тус бэйэм бу институтка үөрэмиппиттэн кэмсимэппин.

Сотору...

Институт култура эйгээтигэр үлгээри идээлээх дьону бэлэмнээн таһаарар буолан, сэрэх олохтоох Аһар дуулаах дьон мэлдьи ыһыһытуойа, үгүкүлүү сылдьаллар. Араас тэрээтиннэр, даһаллары ытыллар, республика културнай слобор кытталлар. Менеджмент кафедратын студентнара шоу-бизнескэ продюсердүйөр төхөһөлүккү үөрэнээлэр, онон сыһаннар-арадыттар дьаһаллары тэрлээргэ холоннор. Манна студентнара аныгы олохо бэйэлэрин дойдурдарын сайыннарар кыах бэйэрээлэр.

Ол курдук, институт студенттарын тэрлээтининэн "Алтын-Саха — Музыка тала-2" үгүкүлүүтүн III быйраһынага муус устар 30 күнүгэр бар дьон көрүүтүгэр таһыаба. Бу сырыга эмиз студенттар доһу сэнээрдэр үгүкүлүүр, талааннарын, дойдурдарын көрдөрүөхтэрэ.

"Алтын-Саха" антреприза Илин-Сибирдээзи култура уонна искусство государственной академиятын (ИСКИГА) Дьюоксукайдаабы бэрээстэ биһэтлэстибитинэн 1999 с. студенецкый театр быһыһынан тэрлээбитэ.

Бырайыак автору ИСКИГА үгүкү институтун директорна Доржо Дугирижапов буолар. Директорунан АККИГИ ки информациялар-библиотечнай технологиялар уонна култура менеджмента факультетын декана, СР културатын туйгуна Саргылаана Игнатьева, уус-уран салаааччы Култура уонна искусство колледжин хореография кафедратын сибээс-диссей, СР културатын туйгуна Розалия Христофорова үлгээлилэр.

Уһа даахкыкты куруду, манна олох, уэрэх куэстүү орууар. Арктикатаабы култура уонна искусство институтугар үөрэнэр студенттар үөрэхтэрин тэрлээтин туһанан истэгини ахталлар, кизэн тутталлар. Кырдык да, үөрэнээххэ, үүнүөххэ үчүгэй даһаны...

Хаартыскаларга:

1. Факультет декана С.С.Игнатьева.
2. "Алтын-Саха" үгүкүлүүттэрэ.